תצוה ב

א. כתב הרמב"ם בסוף הל' כלאים: „כהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש לוקין מפני ה־אבנט שהוא כלאים, ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה שהיא מצות עשה כציצית" (ועד"ז כתב בהל' כלי המקדשי ד„האבנט מפני שהוא שעטנז, אסור[2] לכהן הדיוט[3] ללובשו אלא בשעת עבודה"). והראב"ד השיג[4], מהא דאמרו בגמרא[5] ש„במקדש אפילו שלא בשעת עבודה מותר".

ועוד השיג הראב"ד[6] על מ"ש ה־רמב"ם דלוקין רק „מפני האבנט שהוא כלאים" — „אטו חשן ואפוד מי לית בהו כלאים". וברדב"ז[7] תי' ד„אבנט הי' מרו־קם צמר ורך הי', אבל חשן ואפוד ארוגים היו ואפשר שהיו קשים ואינם כלאים", ולפי ביאור זה ברמב"ם[8] נמצא דהרמב"ם והראב"ד פליגי אי יש דין כלאים רק באבנט[9] או גם בעוד בגדי כהונה (דכהן גדול).

ויש לומר, שב' פלוגתות אלו בין ה־רמב"ם והראב"ד תלויות זב"ז:

הא דפליגי הרמב"ם והראב"ד אם הותרו כלאים בבגדי כהונה רק בשעת העבודה או כ"ז שהוא במקדש (אפילו שלא בשעת עבודה), הוי פלוגתא בגדר היתר כלאים בבגדי כהונה:

הרמב"ם כתב בפירוש שהיתר כלאים בבגדי כהונה הוא ע"ד היתר כלאים ב־ציצית, שזהו רק דיחוי[10] (או היתר[11]), והיינו דאיסור כלאים נדחה והותר[12] ב־מקום מצות עשה דעבודת הכהונה[13], כמו

---

1) פ"ח הי"א.

2) בדפוסים הנפוצים, כאן היא התחלת הלכה י"ב. ובהר המורי' שם כ' שהיא טה"ד והוא המשך להלכה הקודמת. וכ"ה בהוצאת קאפח.

3) ראה כס"מ ועוד שם, דה"ה לכה"ג, ונקט הרמב"ם כהן רדיוט לאפוקי כה"ג ביוהכ"פ. ואכ"מ.

4) הל' כלאים שם. ועד"ז השיג בהל' כלי המקדש שם — „כל היום מותר במקדש".

5) יומא סט, א.

6) הל' כלאים שם.

7) לרמב"ם הל' כלאים שם [ומציין למ"ש בהל' כלי המקדש. וברדב"ז לפנינו שם (הל' כלי המקדש — נדפס ברמב"ם הוצאת שולזינגר. ועוד) ליתא]. וכן בשו"ת שלו ח"ה סי' אלף תע (לשונות הרמב"ם סי' צז). וראה פי' מהר"י קורקוס להל' כלי המקדש שם (נדפס ברמב"ם הוצאה הנ"ל). ועוד.

וכבר שקו"ט במפרשים דביומא שם משמע דהאבנט קשה. וראה בעל המאור ור"ן לביצה יד, ב. השגות הראב"ד שם. ועוד. ואכ"מ.

8) משא"כ לשאר התירוצים (ראה תי' הב' ברדב"ז. כס"מ. ועוד) — דגם להרמב"ם יש כלאים בחשן ואפוד כו' דכהן גדול.

9) כבר העירו, דבכ"מ איתא שגם בכתונת היו כלאים (יל"ש צו רמז תקיג. וראה קה"ע לירושלמי יומא פ"ז ה"ג. ידי משה ורד"ל לויק"ר שם (פ"י, ו). אבל ראה יפה תואר שם). ואכ"מ.

10) ראה חי' הרמב"ן יבמות ד, ב ד"ה הא דקאמרינן. וראה לקו"ש חט"ז ע' 237 הערה 41. וש"נ.

11) כדעת ר"ת בתוד"ה תכלת מנחות מ, ב. ועוד. הובא ברמב"ן יבמות שם.

[11]) ראה בארוכה שו"ת הצ"צ שער המילואים ח"ד ס"א, שהרמב"ם ס"ל דכלאים בבגדי כהונה אישתרי לגמרי והוא היתר גמור (אלא שהוא רק בעידן עבודה), ומתרץ עפ"ז קושיות השאג"א (שבהערה הבאה) על שיטת הרמב"ם. ע"ש.

12) כן מוכח בשאגת ארי' (סי' כט), שכוונת הרמב"ם היא למ"ע דעבודה. ע"ש. ובכמה מפרשים כ' שכוונת הרמב"ם ב„שהיא מצות עשה" אינה לגוף העבודה, אלא למ"ע דלבישת בגדים לצורך עבודה (כלשונו בסהמ"צ מ"ע לג). ואכ"מ.

שהותר במקום מצות ציצית, ולכן אין מקום להתירו אלא בשעת עבודה בלבד:

משא"כ הראב"ד ס"ל שיש חילוק עיקרי בין כלאים בציצית וכלאים ב־בגדי כהונה[13], דגבי ציצית יש לימוד[14] להתיר כלאים בציצית (מסמיכות בקראי בשני הענינים, "לא[15] תלבש שעטנז גו' גדילים תעשה לך גו'"), משא"כ בבגדי כהונה אין כאן לימוד מכתוב להתיר כלאים בבגדי כהונה, אלא מפני שכן ציוותה תורה לעשות האבנט מצמר ו־פשתן[16], ובדרך ממילא ידעינן שאין בזה איסור (כלאים), היינו שמלכתחילה כן הוא אופן קיום לבישת בגדי כהונה, שיש בהם כלאים. ולכן ס"ל שאין היתר לבי־שת כלאים בבגדי כהונה תלוי בעשיית העבודה, אלא שגבי בגדי כהונה מעי־קרא לא נאמר האיסור דכלאים[17].

ועפ"ז יש לומר, שזהו גם טעם פלוג־תתם אם רק באבנט הי' דין כלאים או גם בחשן ואפוד:

לדעת הראב"ד שמעיקרא לא נאמר דין כלאים בבגדי כהונה, מסתבר לרבות כלאים בבגדי כהונה (שגם בחשן ואפוד יש כלאים), להדגיש דכך ציוותה תורה מלכתחילה שכן צ"ל אופן עשיית בגדי כהונה: משא"כ לדעת הרמב"ם, שבעצם גם בבגדי כהונה נאמר איסור כלאים, אלא שנדחה (והותר) במקום מצות עשה, מסתבר למעט הדיחוי וההיתר דאיסור כלאים ככל האפשרי, ולכן ס"ל לה־רמב"ם שגבי חשן ואפוד אין צריכים להתיר האיסור כי "היו קשים ואינם כל־אים", ורק באבנט יש דין כלאים שהותרו בשעת עבודה.

ב. ע"פ הנ"ל בדעת הרמב"ם, אולי יש לבאר טעם ע"ד הנגלה שרק האבנט יש בו דין כלאים ולא אף אחד משאר בגדי כהונה (ולדעת הרמב"ם גם בבגדי כה"ג כן הוא) — דלכאורה מאי שנא בגד זה שרק בו ציוותה תורה שיהי' עשוי מכלאים?

ויש לומר בזה, ע"פ מה דאיתא בגמ־רא[18] דחגורה בעת התפלה יש בה משום "הכון[19] לקראת אלקיך ישראל" (ולכן כתבו הראשונים[20] "שצריך לאזור חלציו כשמתפלל", וכן נפסק בטור ושולחן ע־רוך[21]).

ועפ"ז יש לומר, שזהו גם תוכן ענין האבנט בבגדי כהונה, דכל עיקר ענינו הוא משום "הכון לקראת אלקיך ישר־אל". דשאר בגדי כהונה הם לבושים ו־בגדים לכסות את האדם (כתפקידם ה־רגיל של בגדים), אלא שנעשו באופן מיוחד, "לכבוד ולתפארת"[22], להיותם בגדי קודש לעבודת הכהונה[23] [ולבושים

---

13) בהבא לקמן ראה (באו"א קצת) שאגת ארי' שם (ס"ל). ובכמה אחרונים.

14) יבמות ד, רע"א ואילך.

15) תצא כב, יא־יב.

16) פקודי לט, כט. וראה יומא ו, א (וברש"י ותוס' שם). וש"נ.

17) אלא שזהו רק במקדש (כל' הראב"ד), ולא במדינה. וראה השקו"ט בשאג"א שם (סו"ס ל'). וי"ל, כי מקומו של לבישת בגדי כהונה הוא רק במקדש, משא"כ במדינה אסור ללובשם וליהנות מהם, וממילא לא בטל שם איסור כלאים.

18) שבת י', רע"א.

19) עמוס ד, יב.

20) תוס' שם. ועוד. והובא גם בהגמי"י לרמב"ם הל' תפילה פ"ה ה"ה.

21) או"ח סצ"א ס"ב. וכן בשו"ע אדה"ז שם.

22) פרשתנו כח, מ.

23) ולהעיר מהשקו"ט (ראה אתוון דאורייתא (להר"י ענגל) כלל יט. בית האוצר (להנ"ל) מערכת ב' כלל יו"ד. וש"נ), אם בגדי כהונה הוי לצורך הכהנים (שאינו נעשה כהן בלי הבגדים), או דהוי לצורך גוף העבודה.

המיוחדים לכה"ג, הרי יש בכל א' מהם תפקיד מיוחד: על האפוד היו אבני שהם שבהם היו חקוקים שמות בני ישראל[24]; וכן בחושן היו י"ב אבנים כנגד י"ב שבטים[25], ועוד זאת שבו היו האורים ותומים[26]: בשולי המעיל היו הפעמונים, „ונשמע קולו בבואו על הקודש גו'"[27]; והציץ שעליו הי' חקוק „קודש לה'"[28] הי' כדי לכפר על „עון הקדשים"[29];

משא"כ האבנט עיקר ענינו ותפקידו הוא הענין ד„הכון לקראת אלקיך ישראל" [שהרי המכנסים היו בהם „שנצים"[30] כדי לאזור אותם, והכתונת אינה צריכה אבנט כדי להחזיקה[31]], כפשטות ענין ה־אבנט, שמורה על גמר[32] לבישת הבגדים, ומוכנים לעשיית העבודה.

וכיון שלדעת הרמב"ם עיקר טעם ה־היתר דכלאים הוא רק מחמת מצות עשה דעבודת הכהונה[12], לכן, לא היו כלאים אלא בבגד זה שכל ענינו הוא „הכון לקראת אלקיך ישראל", הכנה לעבודה[33].

ג. וצ"ע בפנימיות הענינים, סו"ס מאי טעמא אמרה תורה שעבודת הכהונה נעשית דוקא ע"י לבישת בגד שיש בו כלאים?

ובפרט שעצם ענין הכהונה תלוי ב־בגדי כהונה, כמו שאמרו[34] „בזמן שבג־דיהם עליהם כהונתם עליהם", ונמצא, שענין הכהונה נפעל על ידי לבישת בגד שיש בו כלאים[35].

ועפ"ז י"ל שגם לדעת הרמב"ם אין ה־כלאים בבגדי כהונה רק ענין של היתר, אלא יש בזה תוכן מיוחד, דענין ועבודת הכהונה מחייב שיהי' בו בגד של כלאים. אלא שלדעת הרמב"ם תוכן זה שייך (א) אך בשעת העבודה, (ב) ורק באבנט.

ד. ויובן זה ע"פ המבואר בבחיי[36] ב־

---

24) פרשתנו שם, ט ואילך.
25) שם, יז ואילך.
26) שם, ל.
27) שם, לג־לה.
28) שם, לו.
29) שם, לח.
30) נדה יג, סע"ב. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"ח.
31) ואף את"ל שהאבנט מהדק הכתונת להגוף, הרי אורך האבנט ל"ב אמה, ו„מקיפו ומחזירו כרך ע"ג כרך" (רמב"ם הל' כלי המקדש ספ"ח. וראה לקמן ס"ז הדיעה שכורכו ל"ב פעמים), שזה אינו בשביל הידוק הכתונת לחוד (שלזה הי' די בפעם אחת או שתיים), ואינו אלא מצד הענין ד„הכון גו'".
32) ואף שלבישת המצנפת היא אחרי האבנט (רמב"ם שם פ"י ה"א־ב) — הרי המצנפת שהיא לבוש שעל הראש הו"ע בפ"ע, ואינה שייכת לשאר הבגדים שעל עיקר הגוף (שהאבנט סביבו)*.
ועפ"ז מדוייק לשון הגמ' (סנהדרין פג, ב) „וח־גרת אותם אבנט (פרשתנו כט, ט) בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם כו'" (ובפרש"י סנהדרין שם „וחגרת אותם אבנט גו', והיתה להם כהונה משמע שע"י הבגדים הויא כהונה"), ועד"ז ברמב"ם שם ה"ד „וחגרת אותם אבנט והיתה להם כהונה בזמן כו'" — ומשמיט (אמצע הכתוב) „וחבשת להם מג־בעות" — כי זהו תוכן ענין האבנט, גמר לבישת ה־בגדים והכנה לעבודה, ולכן הוא העיקר כו'.
33) להעיר מתוס' (סד"ה טלית חולין קי, ב), דהטעם שאשתרי כלאים בבגדי כהונה רק בשעת עבודה הוא לפי שבבגדי כהונה „עיקר לבישתן לצורך עבודה".
34) סנהדרין ורמב"ם שם.
35) להעיר ממ"ש בגליוני הש"ס (להר"י ענגל) לשבת (כא, ב), שהצורך בנס חנוכה (אף דטומאה דחוי' בצבור) הוא לפי שאז היתה חנוכת הבית, וחינוך והתחלת הענין צ"ל בטהרה לגמרי. ע"ש.
36) קדושים יט, יט.

*) ולהעיר משאגת ארי' (סכ"ט), שמדייק מל' המשנה (יומא עא, ב) והגמ' (סנהדרין מט, ב) שלב־שת האבנט היא לבסוף, „כדי שלבישת האבנט יהי' סמוך לעבודה". ע"ש. וראה גם צפע"נ להל' כלאים כאן (כד, ג).

טעם וסוד איסור שעטנז (ע"ד הקבלה), ד„המעמיד תולדות למטה מין בשאינו מינו הרי זה גורם הפך השלום כי הוא מערבב הכחות העליונים ומבטל אותן ועוקר אותן ממנויים . . השנים הנולדים בעולם ראשונה (קין והבל) היו כלאים, זה מצד הרוח הטובה וזה מצד הרוח הרעה ואנחנו נצטוינו להמשך אחר הרוח הקודש ולהתרחק מן הרע שהוא מצד רוח הטומאה על כן נאסר לנו הכלאים כי הוא חבור שני קצוות שהם שני הפכים . . אין חבורן עולה יפה . . נאסר לנו הבגדים . . לפי שהנולדים ראשונה קרבנם הי' צמר ופשתים זה הביא הצמר וזה הביא הפשתים[37] ולכך נאסר לנו חבור הצמר והפשתים יחדיו . . הלובש בגד זה מערבב הכחות העליונים[38] . . ישראל הוזהרו מהחבור הזה שהם הפכים כדי להתרחק מרוח הטומאה ול־התקדש ברוח הקודש".

ויש לומר, שבאריכות לשונו מרמז לשני אופנים בביאור איסור כלאים, ש־הוא „חבור שני קצוות שהם שני הפכים . . אין חבורן עולה יפה":

א) ערבוב „רוח הטובה" עם „רוח הרעה"[39] (כמו קין והבל), „ואנחנו נצטוינו להמשך אחר הרוח הקודש ולהתרחק מן הרע שהוא מצד רוח הטומאה".

וכמ"ש אדמו"ר הצ"צ[40] (בביאור דברי הבחיי), „שעיקר איסור הכלאים מפני שע"ז מחבר רוח הקדושה עם רוח ה־טומאה שהם הן מין בשאינו מינו", ועפ"ז מבאר[41] הא דמצינו שבקדושה צ"ל דוקא „הרכבה ומזיגות המדות זב"ז", שאין ב־כך ענין של כלאים, כי בקדושה „הכל אחדות . . הכל הוא מין א' הביטול וההכנעה אליו ית' . . עיקר מין בשאינו מינו זהו הקדושה עם הקליפות שה־קדושה הוא ביטול אליו ית' והקליפות הם יש ודבר נפרד".

ב) עצם ערבוב שני סוגי כוחות ה־עליונים הוא היפך הרצון[42], וע"ד מ"ש הבחיי לפנ"ז (מהרמב"ן[43]) בטעם איסור כלאים ע"ד הפשט, „כי כן יסד המלך יתעלה במעשה בראשית שיהי' כל אחד ואחד למינהו, ומי שהוא מרביע או מרכיב שני מינין הרי הוא משנה ומכחיש מעשה בראשית שכתוב שם „למינהו"[44] והוא עושה הפך ה' שרצה להבדיל בין המינין" — עד"ז הוא בסוד איסור כלאים, שהוא „מערבב הכחות העליונים", דעצם ערבוב שני סוגי כחות עליונים הוא היפך הרצון, וכמבואר בספרים[45], דצמר ופשתים (ועד"ז שור וחמור) הם כנגד חסד וגבורה שהן מדות הפכיות, ולכן אין חבורן עולה יפה.

ולפי ביאור זה צריך לומר, דהא ד־מצינו שבקדושה ישנה „הרכבה ומזיגות המדות זב"ז", אין זה כענין הכלאים, כי גדר הכלאים הוא כאשר מבטלים את

---

37) תנחומא בראשית ט. פרקי דר"א פכ"א. זהר שבהערה הבאה. ועוד.

38) ראה עד"ז ברמב"ן קדושים שם מ„חברינו". אבל זהו רק לענין כלאי זרעים, משא"כ בבחיי ש־הובא זה לענין שעטנז. ומקורו בזוה"ג (פו, ב) „דעביד ערבוביא בחילא דלעילא".

39) וכן מוכח בזהר שם. ע"ש.

40) אוה"ת לנ"ך ע' קלב. וראה אוה"ת תצא ע' תתקסא־ב. וראה ד"ה לא תלבש תרע"ח. ועוד.

41) אוה"ת לנ"ך שם ע' קלב־ג.

42) ראה זהר שם. וראה אוה"ת פרשתנו ס"ע א'תשטז. סה"מ תרל"ד ס"ע כט ואילך. לקוטי לוי"צ על זהר כרך ב' (ע' פט). ועוד. וראה בארוכה בכ"ז — לקו"ש חכ"ט ע' 125 ואילך (ובהערה 39 שם). וש"נ.

43) קדושים שם (בשינוי לשון).

44) בראשית א, יב. ועד"ז שם, כא. כה.

45) ראה במקומות שנסמנו בהערה 42. ועוד.

ה„למינהו", שמערבבים שני מינים ביחד באופן שמתבטלות ההגבלות וההגדרות של המין, וכן בערבוב הכחות העליונים (הנגרם ע"י עשיית כלאים למטה), ש־נעשה ערבוב גמור באופן שהכח אינו פועל כפי תפקידו; משא"כ ענין הרכבת ומזיגת המדות אינו מבטל פעולת כל אחת מהמדות, אלא שכל מדה מורכבת גם מהמדה ההפכית.

משל לדבר — משרי המלך, שלכל אחד יש תפקיד מיוחד, שזה ודאי שרצון המלך הוא, שלא זו בלבד שכל שריו יעבדו יחד, באופן שעבודתו של אחד לא תסתור לשליחותו של השני, אלא עוד זאת, שכל אחד (בתור תפקידו ה־פרטי) יסייע למילוי השליחות והתפקי־דים דעוד שרי המלך, שהרי כולם הם ממונים ושלוחים למלא את רצון המלך; אבל ביחד עם זה, כל אחד מהשרים צריך לפעול בתחום שלו דוקא, ולא ל־התערב בתחומו של חבירו. וכאשר מת־בטלים התחומים וההגבלות דשרי המלך, ה"ז היפך רצון המלך.

ה. ולפי ההבדל בין שני ביאורים אלה בסוד איסור כלאים, יובן החילוק בטעם היתר כלאים בציצית וכן בבגדי כהונה:

לפי אופן הא', שטעם איסור כלאים הוא מפני עירוב רוח הקודש ורוח ה־טומאה, הרי טעם היתר כלאים בציצית ובמקדש הוא לפי ש„הקדושה כל כך גדולה שם עד שאין כח כלל לסט"א"[46], והיינו שבטל כח הסט"א שבפשתים (דקין).

[וכמו שמבאר אדמו"ר הצ"צ[47] דברי הבחיי שם בטעם „שהותר הכלאים ב־ציצית גם בבגדי הכהנים" — „לפי שכל הכחות המשתנים זה מזה כולן כלולין במצות ציצית . . אין צריך לומר בבית המקדש בשעת העבודה שכל הכחות כלולין שם"[48] — ד„לכאורה אין לזה הבנה, דאם הפשתים הם מבחי' סטרא אחרא דקין איך הם כלולים למעלה יחד עם הקדושה", ומבאר הצ"צ, דשורש ה־פשתים למעלה „גבוה מאד", אלא שלמטה נעשה מזה ענין של קליפה וסטרא אחרא (ע"ד האר"י, שלמטה הוא חי' טמ־אה, ואילו בשרשו הוא אחד מד' חיות המרכבה[49] ואדרבא אל הימין), „ולכן בציצית ובביהמ"ק אזי הפשתן מעין ש־הוא בשרשו, שם הוא מין במינו". היינו שבביהמ"ק (מקום שכולו קודש) מאיר שרשו של הפשתן ששם הוא ענין ב־קדושה].

משא"כ לפי האופן השני הנ"ל, זה ש־הותרו כלאים בציצית ובביהמ"ק אינו רק לפי שהמדובר בעולם הקדושה (ש־הרי לפי ביאור זה, גם בעולם הקדושה אין לערבב כוחות העליונים באופן של „כלאים", כנ"ל), אלא לפי שבקדושה גופא הם ענין גבוה מאד, ו„במקום[50] גבוה יוכלו להתחבר שני ההפכיים ע"ד עושה[51] שלום במרומיו", „מיכאל[52] שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבים זה את זה".

דהענין ד„עושה שלום במרומיו" אינו

46) לשון הילקוט חדש (ערך אדם סעיף עז) — הובא באוה"ת פ' תצא ריש ע' תתקס.

47) אוה"ת שם ס"ע תתקסא ואילך.

48) ראה זהר שם פז, א.

49) ראה אוה"ח אחרי יז, יד.

50) ל' הצ"צ — אוה"ת פרשתנו שם. וראה סה"מ תרל"ד שם.

51) איוב כה, ב.

52) במדב"ר פי"ב, ח (וש"נ) — בשינוי לשון. וח"א בהשמטות רסג, א (מספר הבהיר). אגה"ק סי"ב.

מצד „מיכאל" ו„גבריאל" עצמם, דכיון שהם הפכים, לכן, אע"פ שאפשר להיות הרכבה ומזיגה ביניהם, מ"מ א"א להיות (מצד עצמם) אחדות גמורה ביניהם, ש־ייעשו כמו מציאות אחת (כמו שאי אפשר לחבר אש ומים יחד), אלא השלום ה־אמיתי ביניהם הוא רק בכחו של הקב"ה, שהוא ית' שלמעלה משניהם, עושה שלום ביניהם.

ודוגמא לזה[53] — משרי המלך כשהם עומדים לפני המלך, שאז לא נרגשת מציאותם ותוקפם כלל, כ"א אך ורק מציאות המלך, ולכן עומדים שם ב־אחדות גמורה בלי כל פירוד ביניהם.

וכן בענין היתר כלאים בציצית וב־ביהמ"ק, שהם בחי' גבוהה מאד, עצמותו ומהותו ית' הפשוט בתכלית הפשיטות, שלכן „יוכלו להתחבר שני ההפכיים".

ו. ויש לומר, שזהו הביאור הפנימי בפלוגתת הרמב"ם והראב"ד אם כלאים בבגדי כהונה הותרו רק בשעת העבודה או אפילו שלא בשעת העבודה אם נמ־צאים במקדש:

שיטת הראב"ד היא בהתאם לביאור הא' הנ"ל בסוד איסור כלאים, מצד ער־בוב רוח הקודש ורוח הסטרא אחרא, ולפ"ז מובן, שהיתר כלאים בבגדי כהונה הוא מצד קדושת המקדש, שמצד קדושת המקדש[54] בטל ממנו הגדר דכלאים (כיון שכולו קודש ואין שם ענין של סט"א ח"ו) ונחשב מין במינו.

[וע"פז יש לתרץ (בפנימיות הענינים) שיטת הראב"ד, דגבי בגדי כהונה ס"ל שהותר איסור כלאים גם שלא בשעת עבודה, ואילו גבי ציצית פסק דלא הו־תר אלא במקום מצוה[55], משא"כ שלא במקום מצוה לא הותר, וכמ"ש[56] דזה ש־נשים שרצו להתעטף בציצית מתעטפים בלא ברכה, היינו „דוקא בציצית שאין בה כלאים" — דלכאורה מאי שנא (וכפי שהאריכו באחרונים[57]) — וע"פ הנ"ל מובן, כי רק גבי בגדי כהונה אמרינן דבטל איסור כלאים גם שלא בשעת עבודה מחמת קדושת (מקום) המקדש, משא"כ בציצית שאין בטלית עצמה „שום[58] קדושה כלל ומותר להשתמש בה דברי חול" (וגם הציצית עצמן[59] הן רק „תשמישי[60] מצוה . . שאין בעצמן שום קדושה רק שמשתמשין בהן לשם מצוה"), ולכן רק בקיום המצוה בטל כח הסט"א ואין איסור כלאים].

משא"כ שיטת הרמב"ם היא בהתאם לאופן הב' הנ"ל בסוד איסור כלאים, ש־הוא מצד עצם ערבוב הכחות העליונים, והיתר כלאים בציצית ובגדי כהונה הוא מחמת גודל גילוי האלקות, פשיטות ה־עצמות, שבהם. ולכן ס"ל להרמב"ם שה־היתר בבגדי כהונה הוא רק בשעת עבו־דה (ולא מצד כללות קדושת המקדש), שרק כאשר הכהנים עובדים עבודתם, שהיא בביטול כעומד לפני המלך, לפני

53) ראה בזה תורת חיים ח"ש (קל, ב). ובכ"מ.

54) אלא שבבחיי שם (שבאוה"ת תצא שם מפרשו לפי אופן זה, כנ"ל) מפורש „בבית המקדש בשעת העבודה".

55) דלא כשיטת ר"ת (תוד"ה תכלת מנחות מ, סע"ב ואילך. תוד"ה טלית חולין קי, ב). וכן פירש מהר"י אבוהב בדעת הרמב"ם (הובא בכס"מ להל' ציצית פ"ג ה"ח. אבל בכס"מ שם דוחהו. וראה גם שו"ת הצ"צ או"ח ר"ס ג').

56) בהשגות להל' ציצית שם ה"ט.

57) ראה בארוכה שאגת ארי' ס"ל. ועוד.

58) ל' התו"א מג"א (ק, א) ולקו"ת שלח (מד, ב). וראה שו"ע (ודאדה"ז) או"ח סכ"א.

59) שאסור להשתמש בהם תשמיש של חול — ראה הנסמן בהערה הקודמת.

60) ל' אדה"ז בשו"ע שם.

ה'[61], שאז מחמת גודל גילוי אלקותו ית' שבעבודה זו „יוכלו להתחבר שני הפכיים"[62] [ועד"ז במצות ציצית, שהיא מצוה כללית, שעל ידה „וזכרתם את כל מצות ה'"[63], לכן גם בקיום מצוה זו ישנו גילוי עצום זה].

ז. ע"פ כהנ"ל מובן הטעם (הפנימי) שס"ל להרמב"ם שרק באבנט היו כלאים:

ענין האבנט הוא (כנ"ל סעיף ב) — „הכון לקראת אלקיך ישראל", היינו זה שהאדם מכין את עצמו לעמוד לפני המלך[64]. דכ"א משאר הבגדים (שכ"א שייך לחלק אחר דהגוף) מורה על עבודה פרטית, השייכת לחלק מסויים של האדם, משא"כ האבנט מורה על הכנה כללית לעבודה, והוא הביטול הכללי של האדם, בהכינו את עצמו לעמוד לפני המלך.

61) ועפ"ז מובן בפנימיות הענינים מ"ש ברדב"ז (הל' כלאים כאן) דכה"ג הותר בכלאים גם שלא בשעת עבודה כיון „דכתיב בי' (אמור כא, יב) ומן המקדש לא יצא . . לפי שכל שעה שירצה הי' עובד", והיינו שהכה"ג הי' תמיד במצב של ביטול זה דעומד לפני המלך.

62) וזה שכ' הרמב"ם שהוא בגדר הותר (ע"ד כלאים בציצית), דמשמע שלא בטל גדר כלאים, אלא שרק הותר — היינו לפי שגם ע"י גילוי זה לא מתבטל כליל גדרם של המדות (החילוק בין חסד וגבורה), אלא רק שמצד עוצם הגילוי דפשיטות האוא"ס אינם בניגוד זל"ז, ואדרבה הם באופן של אחדות. היינו שאין זה מצד עצמם, אלא רק מצד פשיטות האוא"ס המאירה בהם.

ולהעיר, דאבנט של כה"ג ביוהכ"פ הוא רק של בד לבד (אחרי טז, ד). וי"ל שהוא פשיטות הא"ס עצמו, שלמעלה לגמרי מהתחלקות חו"ג (ראה לקו"ת אחרי כח, ג ואילך. עט"ר ש' יוהכ"פ פ"ה).

63) שלח טו, לט.

64) להעיר, שבשבת שם הובא בהמשך להענין דחגורה לשם „הכון גו'" — „רבא שדי גלימא כו' אמר כעבדא קמי מרי'".

ויש להוסיף בזה ע"פ המבואר בענין ה„אבנט" ע"ד החסידות[65], שהוא כנגד המקיף דיחידה, שענינה של יחידה שבנפש הוא — „יחידה לייחדך", שנעשה חד עם קוב"ה, יחידו של עולם. ויש לומר, שזהו גם הטעם ש„אורכו[66] ל"ב אמה, מקיפו ומחזירו כרך ע"ג כרך", היינו שאינו מסתפק בהכנה דכריכת האבנט סביב כל גופו פעם אחת, אלא „מקיפו ומחזירו כרך ע"ג כרך" כו"כ פעמים, שבזה מודגשת המסירה והנתינה להקב"ה בתכלית השלימות, מצד עצם הנשמה, בחי' יחידה. ויש לומר, שזהו גם הרמז בכך ש„אורכו ל"ב אמה" (וי"א שכורכו ל"ב פעמים[67]), כמנין לב[67] — כי „נקודה[68] העצמית שבנפש (בחי' היחידה) . . נאחזת בלב" דוקא.

ולכן דוקא בבגד זה, השייך בגלוי לביטול דעומד לפני ה', ישנו ענין היתר כלאים, ע"ד „עושה שלום במרומיו", ביטול שרי המלך כשעומדים לפני המלך (כנ"ל)[69].

ועד"ז הוא במצות ציצית (כפי שה„רמב"ם מדגיש, שהיתר כלאים בבגדי כהונה הוא כהיתר כלאים בציצית), שתוכן מצוה זו הוא מסירה ונתינה כללית להקב"ה, מצד עצם נפשו[70], שלכן נאמר בה (לא רק „וזכרתם את כל מצות הוי'",

65) עטרת ראש שער יוהכ"פ פ"ז-ז.

66) ל' הרמב"ם הל' כלי המקדש ספ"ח.

67) שטמ"ק ערכין טז, א אות יא (ע"פ מדרש). וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך אבנט הערה 43.

68) המשך תער"ב ח"א ע' נט.

69) וזהו גופא הטעם שהאבנט הוא דוקא משל כלאים, שמורה על פשיטות הא"ס המאירה בעבודת הכהונה.

70) ראה בזה — סידור עם דא"ח ש' הציצית (ג, ג ואילך). אמרי בינה ש' הציצית פ"ד ואילך. וראה גם לקו"ת שלח מו, א-ב.

אלא גם) „למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי"[71], לא רק „מצוות הוי'" אלא גם „מצוותי", „התחברות[72] והתקשרות עצמו־

תו ממש", „להמשיך[72] עצמות אור א"ס מבחי' חי' יחידה שלמעלה מבחי' כלים כו'", שהמשכה זו נעשית ע"י שלימות העבודה שמצד עצם הנשמה.

(משיחת ש"פ ויק"פ תש"נ)

71) שלח טו, מ.

72) ל' הסידור שם (ד, ד).